

**Dr. sc. Maja Polić**

**Marta Cuculić**

**Ostvarena vizija jest nečija budućnost**

**Akademik Petar Strčić – osnivač Odsjeka za povijest**

Riječko Sveučilište je 26. svibnja 1998. prošireno za dvopredmetni studij povijesti na Filozofskom fakultetu. U početku je studij dvopredmetni samo za povijest i filozofiju, da bi se godinu kasnije (ak. god. 1999./2000.) proširio na slobodne kombinacije ostalih dvopredmetnih studija ponuđenih na Fakultetu. Otvaranje je uvjetovalo prihvaćanje nastavnog plana i programa „Sveučilišnog dodiplomskog studija povijesti Filozofskog fakulteta u Rijeci“ na IV. sjednici Fakultetskog vijeća riječkog Sveučilišta. Odsjek je otvoren nakon dugogodišnje vizije akademika Petra Strčića, autora proslova u „Nastavni plan i program četverogodišnjeg dvopredmetnog studija povijesti“ te ujedno i prvoga pročelnika Odsjeka. U proslovu je akademik Strčić obrazložio značaj otvaranja studija povijesti u gradu Rijeci, centru šire regije. Odsjek bi utjecao na poboljšanje kvalitete obrazovanja i znanja u nastavno – profesorskim djelatnostima te izobrazbi znanstveno – stručnih djelatnika potrebnih u široj regiji. Također otvaranje Odsjeka širi saznanja o povijesti zapadne Hrvatske te postavljanja istočnojadranske obale u širi kontekst povijesti Jadranskog bazena, komparacijom i suradnjom s fakultetima u Trstu, Kopru, Veneciji i Ljubljani. S Odsjekom surađuju djelatnici Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci, povijesni arhivi u Pazinu i Rijeci, muzeji Istre i Kvarnerskoga primorja u Rijeci, Pazinu, Puli te djelatnici u Centro di ricerche storiche u Rovinju, kao i Pravni i Teološki fakultet te udruge srodnih djelatnosti. Na Fakultetu djeluju i profesori predavači s drugih hrvatskih sveučilišta, a jedan je i od prvih koji je u svjetovnom obrazovanju uključio i profesore svećenike. Od 2006. Odsjek se priključio sustavu bolonjskog obrazovanja, čime je postavljen u europski sustav znanja i kulture. Svoj utjecaj i znanje Odsjek demonstrira i na znanstvenim skupovima u državi i inozemstvu te organiziranjem istih, kao i objavama u raznim znanstvenim i stručnim radovima u povijesnoj periodici i samostalnim djelima, sudjelovanjem u raznim znanstvenim i stručnim raspravama. U skoroj budućnosti nadamo se i proširenju Odsjeka za znanstveni studij povijesti, pravilnom poštivanju i baštinjenju vizije akademika Strčića.

Petar Strčić rođen je u Krasu (Dobrinjština, o. Krk) 24. VIII. 1936., u obitelji Milice rođ. Gržetić, krojačice i oca Antona, zidara. Od 1937. živi u Sušaku, od 1947. u zajedničkoj Rijeci, od 1980. privremeno, a od 1990. stalno u Zagrebu.

Nižu gimnaziju, sedmogodišnju osnovnu školu s malom maturom, polazio je u Sušaku te u zajedničkoj Rijeci (1942.-1946.), a višu, Sušačku gimnaziju s velikom maturom (1946.-1954.), te dio Muzičke škole u Rijeci. Diplomirao je povijest 1961. i doktorirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1991. Kao apsolvent je započeo studij prava i neko vrijeme studirao na Pravnom fakultetu u Zagrebu i Rijeci.

Redovna služba trajala mu je 45 godina, od 1959. do 2005. (s prekidom, vojni rok Bileća i Postojna, 1961.-1962.). Od 1959. do 1960. nastavnik je Osnovne škole Vrbnik, a zatim 1961. Čavle (predmet: povijest). Asistent je, a potom znanstveni asistent Sjeverojadranskog instituta JAZU (1961.-1978.) te stručni savjetnik Centra za radnički pokret i NOR-a u Rijeci (1978.-1980.), direktor Arhiva Hrvatske (1980.-1990.) i upravitelj Arhiva HAZU u Zagrebu (1991.-2005.).

Stekao je zvanja: asistent (1961.), znanstveni asistent (1970.-1978.), stručni (1978.), arhivski (1987.) i znanstveni savjetnik (1991., pa 1996. izbor u trajno zvanje).

Član suradnik postao je 1992., a redovni član – akademik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Zagreb 2000.

Bio je arhivski pomoćnik Arhiva JAZU i Arhiva Hrvatske u Zagrebu te Historijskog arhiva Rijeka (1954.-1959.), voditelj i knjižničar Biblioteke „Vitezić“ Vrbnik (1959.-1960.) te knjižnice Sjeverojadranskog instituta Rijeka, kao i tajnik toga Instituta (60-tih i 70-tih godina).

Bio je od 60-ih nadalje profesor ili predavač (više) Pedagoške akademije Rijeka, Pedagoških fakulteta Rijeka i Pula, Filozofskog fakulteta Pula i Zagreb, kratko i Ekonomskih fakulteta Rijeka i Zagreb, Fakulteta političkih znanosti Zagreb, Filozofskog fakulteta i Visoke učiteljske škole u Rijeci. Sada predaje na Fakultetu za turistički i hotelijerski menadžment u Opatiji. Bio je pročelnik Odsjeka za povijest (više) Pedagoške akademije Rijeka (prvi, 60-te godine), a na Filozofskom fakultetu u Rijeci osnovao je Odsjek za povijest te je bio i njegovim prvim pročelnikom (1998.-2004.). Mentor je, predsjednik ili član komisija za obranu diplomskih, magistarskih i doktorskih radnji te ocjenitelj novih doktorskih studija u Hrvatskoj i Sloveniji. Voditelj je Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU Rijeka s Područnom jedinicom Pula.

Od 1954. bavi se pomoćnim povijesnim, a od 1959. i povijesnim znanostima. Razvijao se najprije pod mentorstvom akademika M. Mirkovića i prof. dr. sc. J. Matasovića, pa prof.

dr. sc. J. Šidaka, V. Štefanića, B. Zmajića, dr. sc. D. Klena, dr. sc. M. Zjačića i akademika D. Šepića. Prvi je školovani profesionalni povjesničar – znanstvenik u Zapadnoj Hrvatskoj (od 1961.), i aktivan sudionik utemeljivanja hrvatske znanstvene historiografije Istre, Rijeke i dijela Kvarnerskoga primorja. Specijalist je za povijest Zapadne Hrvatske (Istra, Kvarnersko primorje, Gorski kotar) u 19. i 20. stoljeću, a za o. Krk u svim stoljećima, te za pomoćne povijesne znanosti. Doktorat na Filozofskome fakultetu u Zagrebu stekao je 1991. iz područja društveno-humanističkih znanosti, oblast povijesne znanosti temom „Hrvatski pokret u Istri i na Kvarnerskim otocima od 40-ih do 80-ih godina 19. stoljeća“

Autor je niza objavljenih sinteza, monografija, rasprava, biografija, enciklopedijskih jedinica, bibliografija itd. iz povijesti, te iz političke, kulturne, gospodarske, pravne, prosvjetne, crkvene, vojne i druge povijesti, iz pomoćnih povijesnih znanosti (arhivistika, heraldika, genealogija, institucije, kronologija, onomasiologija itd.), iz historiografije, nastave povijesti, narodnoga života i običaja itd. Prvi članak objavio je 1961., a do danas je objavljivao u više desetaka domaćih i stranih edicija. Do danas je autor/ koautor 64 knjige, objavljene na hrvatskom i stranim jezicima, ima više stotina znanstvenih i još nekoliko stotina stručnih radova te više tisuća članaka iz oblasti popularizacije znanosti i struke. Tiskano mu je i niz enciklopedijskih jedinica te više stotina članaka iz područja kritike i polemike. Ima i mnogo intervjua.

Njegovi se objavljeni znanstveni rezultati mogu grupirati okvirno u jedanaest sljedećih cjelina. 1. Srednjovjekovna povijest, 2. Povijest kršćanstva, 3. Hrvatski narodni preporod u Istri i na Kvarnerskim otocima, 4. Historiografija, 5. Ličnosti, 6. Povijest Kvarnerskih otoka, zasebno o. Krka, 7. Povijest Rijeke, 8. Istra, Gorski kotar i Kvarnersko primorje od 1918. do 1941., 9. Zapadna Hrvatska u II. svjetskom ratu i 10. Pomoćne povijesne znanosti. Znatno mu je prinos u popularizaciji znanosti i struke, pa je imao i višegodišnje dnevne („Novi list“, Radio-Rijeka) i tjedne kolumne (u istim medijima te na drugim radio i televizijskim stanicama, kao i u novinama „Slobodna Dalmacija“, Split itd.). Osobito njeguje kritiku i polemiku. Rezultate objavljuje i na znanstvenim i stručnim skupovima, kao i tiskom ili putem radio i televizijskih medija.

Bio je nositelj projekta „Prilozi za povijest Zapadne Hrvatske (Istra, Kvarnersko primorje, Gorski kotar)“, Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU Rijeka, s Podružnom jedinicom u Puli, sudionik: „Povijest Istre“ Sjevernojadranskog instituta HAZU, Rijeka (70-te godine), pa HAZU (80-ih i 90-tih godina). Predsjednik Savjeta: „Jadranska bibliografija“, Rijeka. Ranije je sudjelovao u projektima „Radnički pokret Kvarnerskog primorja“, Centar za historiju radničkog pokreta i NOR-a, Rijeka (70-te godine), „Hrvatska

književnost Istre u 19. i na početku 20. st.“ Pedagoški fakultet u Rijeci (90-te godine), „Hrvatska povijest“, odnosno „Hrvatske zemlje u doba građanske modernizacije 1848.-1918.“ Instituta/Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu (70-90.-te godine) itd.

Bio je urednik više periodičnih znanstvenih i stručnih edicija te zbornika i knjiga. I sada je također glavni ili odgovorni urednik više takvih edicija.

Bio je: predsjednik arhivskog društva Zapadne Hrvatske (Pazin-Rijeka, 1979.-1981.), saveza arhivskih društava SFRJ (Beograd, 1990.-1991.), saveza povijesnih društava SRH i RH (Zagreb, 1988.-1999.), Čakavskog sabora (Pula, 1991.-1998.), Hrvatskog rodoslovnog društva „Pavao Ritter Vitezović“, Zagreb, Savjeta (stalnog) znanstveno-stručnog skupa „Pazinski memorijal“ (Pazin, 1970.-1991.), savjeta Hrvatskog kulturnog doma i Odbora za kulturu Općinskog sindikata Rijeka itd. Potpredsjednik je bio Saveza povijesnih društava SRH, Čakavskog sabora, Povijesnog društva Rijeka. Tajnik i blagajnik je bio Hrvatskog nacionalnog povijesnog odbora Zagreb (prvi, 1992.-1993.), tajnik Ogranka Matice hrvatske, Povijesnog društva Rijeka (1967.-1970.) i Povijesnog društva o. Krka. Član je bio komisija za formiranje muzejskih zbirki u Baški, Dobrinju, Kastvu, Labinu, Pazinu, Poreču, Puli itd., na o. Košljunu. Također je bio i član Glavnog odbora Hrvatski radiša, savjeta Historijskog arhiva, Muzeja narodne revolucije, Naučne biblioteke, Pomorskog i povijesnog muzeja, Sjeverojadranskog instituta HAZU, Centra za historiju radničkog pokreta, NOB-a i Izdavačkog centra Rijeka, Istarske književne kolonije „Libar od grozda“ i Istarske naklade Pula, Katedre Čakavskog sabora Pazin itd.

Sada je predsjednik Odbora za povijest Razreda za društvene znanosti HAZU, Zagreb, te Povijesnog društva Rijeka, Savjeta časopisa „Novi Kamov“ i „Jadranska bibliografija“, Rijeka. Član je Predsjedništva Povijesnog društva o. Krka, član je Državnog savjeta za granice RH i hrvatskog dijela Hrvatsko-slovenske povijesne komisije.

Organizator je ili suorganizator te voditelj ili tajnik nekoliko stotina znanstvenih i stručnih skupova u zemlji i inozemstvu te simpozija. Referirao je na brojnim znanstvenim i stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu.

Osnivaatelj/ suosnivač je ili sudionik osnivanja institucija, društava, glasila. Pored toga, obnovitelj ili sudionik u obnovi kulturnih spomenika itd.

Sudjelovao je i u organizaciji više stručnih projekata, izložaba i pisanju filmskih scenarija. Primio je više nagrada i priznanja.

Njegovo znanstveno djelovanje imalo je brojne pozitivne odjeke, a zabilježena je i nekolicina negativnih. U Hrvatskoj nije bilo, a i danas gotovo nema, znanstvene kritike i polemike jer se one uglavnom svode na osobni obračun kritičara i polemičara, dok se suština

zanemaruje. Usprkos tome, P. Strčić uporan je u kritici i polemici, pa je nekoliko stotina takvih radova objavio u znanstvenim zbornicima i časopisima, ali i u novinama i tjednicima. Neki prilozi su i opsežniji, popraćeni znanstvenim aparatom. Tako je kritički govorio i o odnosu prema NOB-u, prema nacionalnom pitanju, negativno je npr. prvi ocijenio „Istoriju Jugoslavije“, i to na primjeru Kvarnerskih otoka i Istre, "nevjerojatan" odnos političara i književnika D. Čosića prema hrvatskoj obali itd. Kritika i polemika izazivaju i žestoko suprotstavljanje P. Strčiću, pa i političko (npr. V. Dedijer, J. Blažević, M. Ekmečić itd.).

### ***Autorske edicije***

#### **I. izdanje (hrvat. i str. jezici.)**

1. *Otok 1918. Građa o narodnim vijećima SHS i talijanskoj okupaciji 1918. godine*, 1968.
2. *Građa o talijanskoj okupaciji o Krka. Od kraja 1918. do polovine 1919. godine*, 1970.
3. *Prvi tabor Hrvata Istre i Kvarnerskih otoka. Rubeši u Kastavštini 1871.*, 1971.
4. *Zapisnici sjednica Okružnog NOO-a za Hrvatsko primorje 1943.-1945. godine*, 1975.
5. „*Primorski vjesnik*“ 1941. *Izbor članaka o Hrvatskom primorju, Istri i Gorskom kotaru*, 1972.
6. *Vanjskopolitička borba Josipa Broza Tita za Istru od 1941. do 1945. godine*, 1978.
7. *Otok Krk. Njegova prošlost, njegovo danas. The Island of Krk – Its Past and its Presents. Krk – Vergangenheit und Gegenwart einer Insel. L'Isola di Krk – Il suo passato e il suo presente*, 1978.
8. *Štampana riječ o otporima i borbama. Radnički, antifašistički, komunistički i narodnooslobodilački pokret Istre, Kvarnerskog primorja i Gorskog kotara. Prilog bibliografiji. Knjige i brošure*, 1980.
9. *Košljun. The Inseln of Košljun. Das Inselchen Koschljun. L'Isolleta di Košljun*, 1987.
10. *Krk*, 1987.
11. *Na velikoj prekretnici. Prvi hrvatski tabor Istre i Kvarnerskih otoka*, 1989.
12. „*Lietopis*“ i „*Kronika*“ *pučke/osnovne škole u Dobrinju*, 1992.
13. *Koja je prva riječka gimnazija*, 1992.
14. *Košljun i njegov franjevački samostan. Povijesni pregled s izborom literature*, 1994.
15. *Krk. Zlatni otok*, 1995.
16. *Od papieza Aleksandra III do papieza Jana Pawla II. Krotki zarys historii Pomorza Kvarnerskiego, Gorskiega Kotaru i Istrii Liburnijskiej. U okazji wizyty Jana PawlaII., czerwiec 2003 roku*, 2003.
17. *Bozanići svećenici i vrbnička baština*, 2003.
18. *Grobniščina. Slom nacifašizma i pobjeda NOP-a 1945. godine. Povodom 60. obljetnice oslobođenja Općine Čavle 1945.-2005.*, 2005.
19. *Leksikon Frankopana*, 2009.
20. *Petar Stanković, Pietro Stancovich, Peter Stancowik*, 2011.

#### **II. izdanje (i dopunjeno, hrvat. i str. jezici)**

- 21-1. *La lotta di Josip Broz Tito per l'Istria della politica estera del 1941. al 1945.*, 1978.
- 22-2. *Otok Krk. Njegova prošlost, njegovo danas. The Island of Krk – Its Past and its Presents. – Vergangenheit und Gegenwart einer Insel. L'Isola di Veglia- Il suo passato e il suo presente*, dop. izd., 1983.
- 23-3. *Veglia. Isola d'oro*, 1995.
- 24-4. *Na velikoj prekretnici. Prvi hrvatski tabor Istre i Kvarnerskih otoka*, 1996.

- 25-5. *Koja je prva riječka gimnazija*, 1997.  
26-6. *Košljun i njegov franjevački samostan. Povijesni pregled s izborom literature*, dop. izd., 2001.

**Koautorske edicije i suatori**

• **izdanje ( hrvat. i str. jezici)**

- 27-1. *Stogodišnjica „Naše Sloge“*, 1970., akademik J. Bratulić.  
28-2. *Zapisnici sjednica i skupština „Hrvatske čitaonice“ u Vrbniku 1871.-1929.*, 1971., kanonik mons. M. Bolonić.  
29-3. *NOB i socijalistička revolucija. Čitanka iz zavičajne povijesti Rijeke i riječkog područja*, 1975., dr. sc. A. Giron.  
30-4. *Pazin*, 1982., dr. sc. D. Klen i dr.  
31-5. *1882.-1982. Sto godina riječke rafinerije INA-Rafinerija Rijeka*, 1982., dr. sc. M. Kolombo i dr.  
32-6. *Optužnica i presuda članovima i simpatizerima KPJ iz Hrvatskog primorja 1934.*, 1984., dr. sc. B. Janjatović.  
33-7. *Titov most kopno-otok Krk*, 1985., prof. dr. sc. S. Šram i dr.  
34-8. *Biobibliografija dra Bernarda Stullija*, 1987., R. Kovačić-Kolarević.  
35-9. *Senjski statut iz 1388.*, 1987., akademik L. Margetić.  
36-10. *Krčki (Vrbanski) statut 1388. godine*, 1988., akademik L. Margetić.  
37-11. *Povijest Rijeke*, 1988., dr. sc. D. Klen i dr.  
38-12. *Hrvatski narodni preporod. Ilirski pokret*. 1988., prof. dr. sc. J. Šidak i dr.  
39-13. *Poglavnikovom Vojnom uredu. Treći Reich, NDH, Sušak-Rijeka i izvješće dr. Oskara Turine 1943.*, 1993., dr. sc. A. Giron.  
40-14. *Pregled hrvatske povijesti*, 1994., dr. sc. S. Antoljak i dr.  
41-15. *Zaobići Ingridstellung. Riječko područje u završnici Drugog svjetskog rata*, 1995., dr. sc. A. Giron.  
42-16. *Novi Vinodolski*, 1995., prof. dr. sc. D. Babić i dr.  
43-17. *Županija primorsko-goranska. Povijesni pregled od najstarijih vremena do današnjih dana. The County od the Coast and Gorski kotar. Historical overview from ancient times to present day*, 1996., prof. dr. sc. N. Stražičić, mr. sc. D. Munić.  
44-18. *Otoci hrvatskog Jadrana*, 1996., A. Ivelja, D. Zdunić.  
45-19. *Hrvatski istarski trolist. Laginja, Mandić, Spinčić*, 1996., prof. dr. sc. M. Strčić.  
46-20. *Život i djelo dr. Ivana Crnčića 1830.-1897.*, S. M. Hozjan, prof. dr. sc. M. Strčić.  
47-21. *Dragovan Šepić 1907.-1947.*, 1998., akademik H. Sirotković.  
48-22. *Novi list 1900.-2000.*, 1999., M. Bajzek i dr.  
49-23. *Franjo Tuđman 1922.-1995.*, 2002., akademik H. Siroković i dr.  
50-24. *Mahnić i njegova Staroslavenska akademija. (U povodu prijena posmrtnih ostataka krčkoga biskupa dr. Antuna Mahnića iz Zagreba u Krk, 23. studenoga 2002. godine)*, 2002., dr. sc. A. Bozanić.  
51-25. *Josip Adamček 1933.-1995.*, 2003., akademik T. Raukar i dr.  
52-26. *Statut rapske komune iz 14. stoljeća*, 2004., akademik L. Margetić.  
53-27. *Bratovštinska knjiga Sv. Antuna Padovanskoga iz Krasa (Dobrinjština, o. Krk) (1666.-1669.) 1742.-1807.*, sv. 1, *Glagoljski rukopis (1666.-1669.)*, 2004., S. M. Marčec, M. Jašo.  
54-28. *Spomenica Mješovitog zbora Hrvatske čitaonice Trsat*, 2005., M. Polić.  
55-29. *Lujo Margetić – život i djelo. S bibliografijom*, 2005., S. M. Marčec, M. Polić  
56-30. *Bratovštinska knjiga Sv. Antuna Padovanskoga iz Krasa (Dobrinjština, o. Krk) (1666.-1669.) 1742.-1808.*, sv. 2, *Talijanski rukopis*, 2007., S. M. Marčec, prof. dr. sc. S. Bertoša.

**II. izdanje (i dopunj., hrvat. i str. jez.)**

- 57-1. *Povijest Rijeke*, 1989., dr. sc. D. Klen i dr.
- 58-2. *Hrvatski narodni preporod. Ilirski pokret*, 1889., prof. dr. sc. J. Šidak i dr.
- 59-3. *A survey of Croatian History*, 1996., dr. sc. S. Antoljak i dr.
- 60-4. *Croatian Adriatic Island*, 1996., A. Ivelja, D. Zdunić
- 61-5. *Die Inseln der Kroatischen Adria*, 1996., A. Ivelja, D. Zdunić.
- 62-6. *Pregled hrvatske povijesti*, 2. hrvat. izd, 1999., dr. sc. S. Antoljak i dr.
- 63-7. *Zaobići Ingridstellung. Riječko područje u završnici Drugog svjetskog rata*, 2000., dr. sc. A. Giron.
- 64-8. *Krčki (vrbanski) statut iz 1388.*, Krk, 2008., akad. L. Margetić.